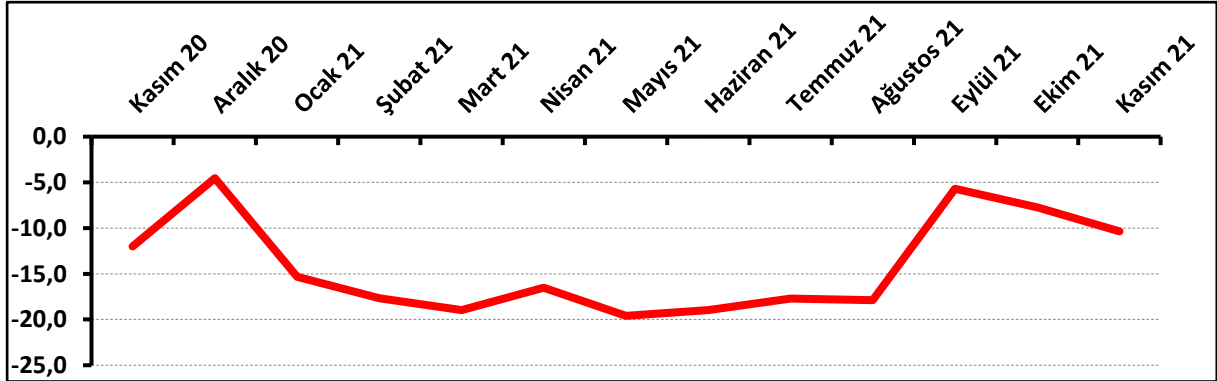

KASIM AYINDA PERAKENDE GÜVENİNDEKİ DÜŞÜŞ DEVAM ETTİ

TEPE, Kasım 2021’de bir önceki aya göre 2,6 puanlık azalış, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise 1,7 puanlık artışla -10,3 puan değerini aldı. TEPE’nin geçen aya kıyasla azalışında geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu ve önümüzdeki 3 ayda satış beklentisi göstergelerindeki kötüleşme etkili oldu. TEPE anketi kapsamında geçtiğimiz 3 ayda işlerinin azaldığını belirten perakendecilerin oranı Ekim ayında %45 iken Kasım ayında %54, önümüzdeki 3 ayda işlerinde kötüleşme beklediğini belirten perakendecilerin oranı ise Ekim ayında %42 iken Kasım ayında %49 oldu. “Tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektörü Kasım ayında perakende güveni en fazla artan sektör oldu. Bölgeler bazında incelendiğinde ise Kasım ayı perakende güveninde en fazla artış Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi’nde görüldü. Kasım ayında düşüşün devam etmesiyle Türkiye, perakende güveninde AB-27 ve Euro Bölgesi’nden olumsuz yönde ayrıştı.

Perakende güveni geçen yıla göre artış, geçen aya göre azalış gösterdi

TEPE değeri, Kasım 2021’de -10,3 puan değerini alarak geçen yılın aynı dönemine göre 1,7 puan artarken, geçen aya göre 2,6 puan azaldı. TEPE değerinin yıllık değişiminde geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu göstergesindeki 13,6 puanlık iyileşme etkili oldu. Diğer taraftan, mevcut stok düzeyinin normalin altında olduğu yönündeki 16,3 puanlık değişim endekse olumlu yansıdı.

Şekil-1. TEPE (Kasım 2020 – Kasım 2021)¹**Tablo-1. TEPE, Aylık Seri**

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-20,5	-23,7	-12,2	-17,4	-15,9	-12,1	-18,9	-20,3	-14,9	-16,5	-12,8	-14,3
2020	-12,3	-16,7	-19,1	-29,6	-17,3	-20,9	-16,2	-15,2	-15,4	-13,1	-12,0	-4,5
2021	-15,3	-17,7	-19,0	-16,5	-19,6	-19,0	-17,7	-17,9	-5,7	-7,7	-10,3	

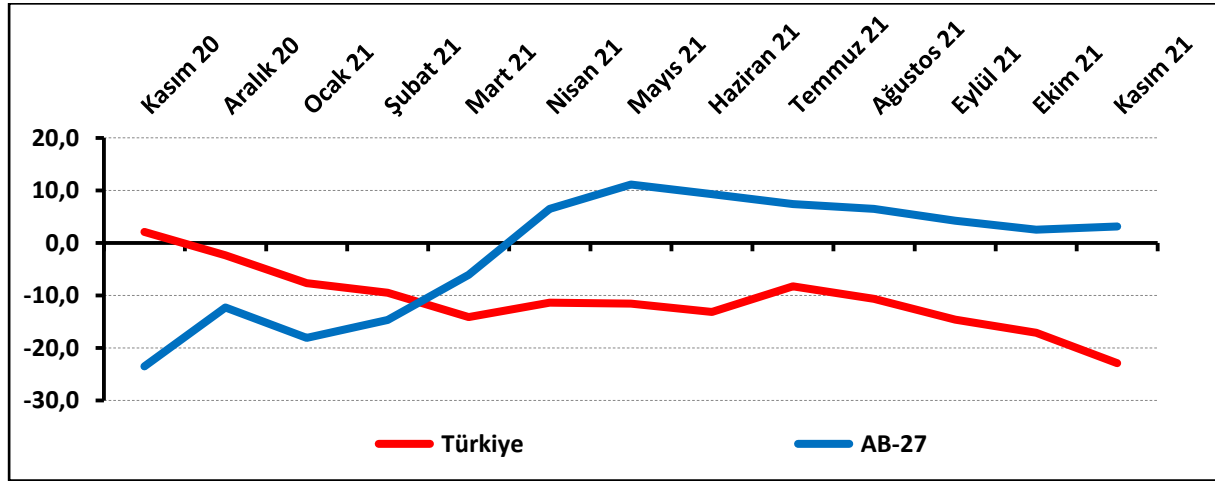
¹ Bültendeki tablo ve grafikler -aksi belirtilmediği sürece- mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Ancak, perakendecilerin geleceğe yönelik satış beklentisi bir önceki aya ve yıla kıyasla geriledi

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Kasım 2021’de -22,9 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 5,8 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre 25,0 puan azaldı.

Kasım 2021’de TEPE anketi katılımcılarının yüzde 15,3’ü önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme beklerken, yüzde 49,1’i işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İşlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise yüzde 35,6 oldu.

Şekil-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi (Kasım 2020 – Kasım 2021)

Tablo-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

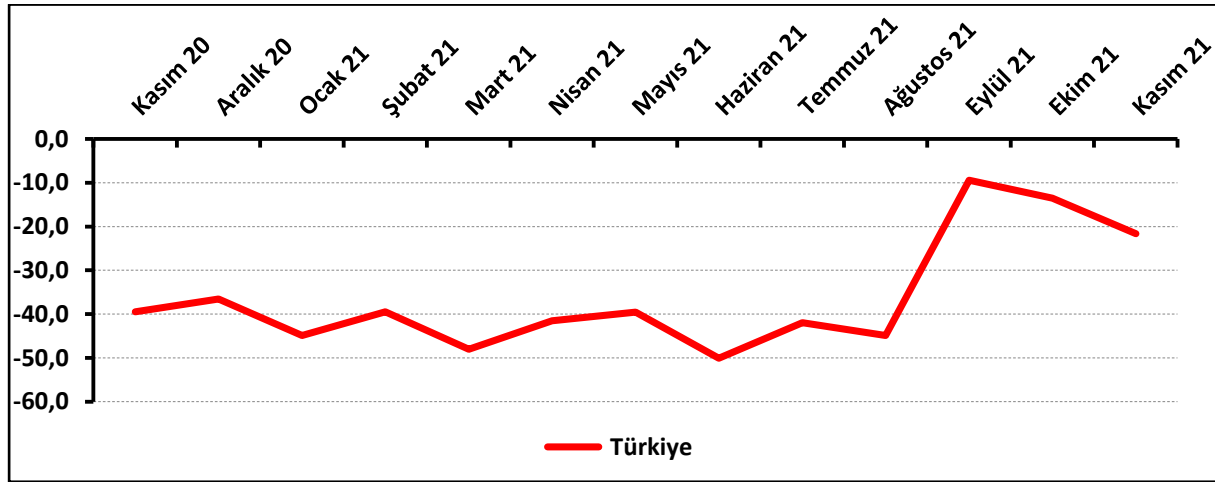
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-18,6	-31,5	-4,0	-10,1	-5,4	-12,7	-22,2	-22,2	-8,4	-7,8	-1,4	-6,1
2020	-1,7	-13,3	-15,0	-38,7	-9,4	-9,7	-9,1	-9,1	-4,5	-0,8	2,1	-2,4
2021	-7,7	-9,5	-14,1	-11,4	-11,6	-13,2	-8,3	-10,7	-14,6	-17,1	-22,9	

İşlerin durumuna ilişkin değerlendirmeler geçen yıla kıyasla iyileşirken, geçen aya kıyasla kötüleşti

İşlerin (geçen yılın aynı dönemine göre) durumuna yönelik değerlendirmeler, Kasım 2021'de -21,6 puan değerini alarak Ekim 2021'e göre 8,1 puan azalırken, Kasım 2020'ye göre 17,9 puan arttı.

Kasım 2021'de TEPE anketi katılımcılarının yüzde 22,5'i geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken, işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 44,1 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise yüzde 33,4 oldu.

Şekil-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Kasım 2020 – Kasım 2021)

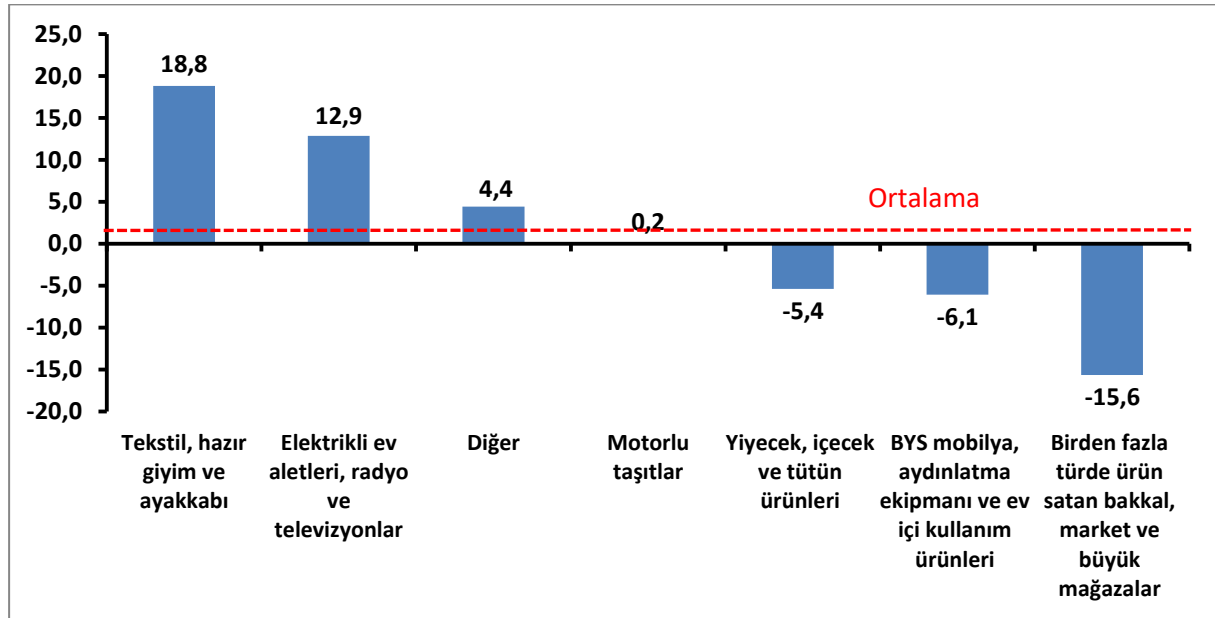
Tablo-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-54,1	-51,4	-35,3	-36,3	-38,4	-36,4	-45,4	-48,6	-32,9	-49,3	-41,5	-41,9
2020	-40,9	-37,7	-44,4	-63,5	-39,8	-55,5	-39,2	-44,5	-38,8	-38,9	-39,5	-36,6
2021	-44,9	-39,5	-48,0	-41,6	-39,5	-50,1	-42,0	-44,9	-9,4	-13,5	-21,6	

Perakende güveni en fazla “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektöründe arttı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Kasım 2021’de, geçen yılın aynı dönemine göre “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı”, “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” ve “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” sektörlerindeki değişim ortalamasının üzerinde gerçekleşirken, “motorlu taşıtlar”, “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” ve “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” sektörleri ortalamasının altında değer aldı.

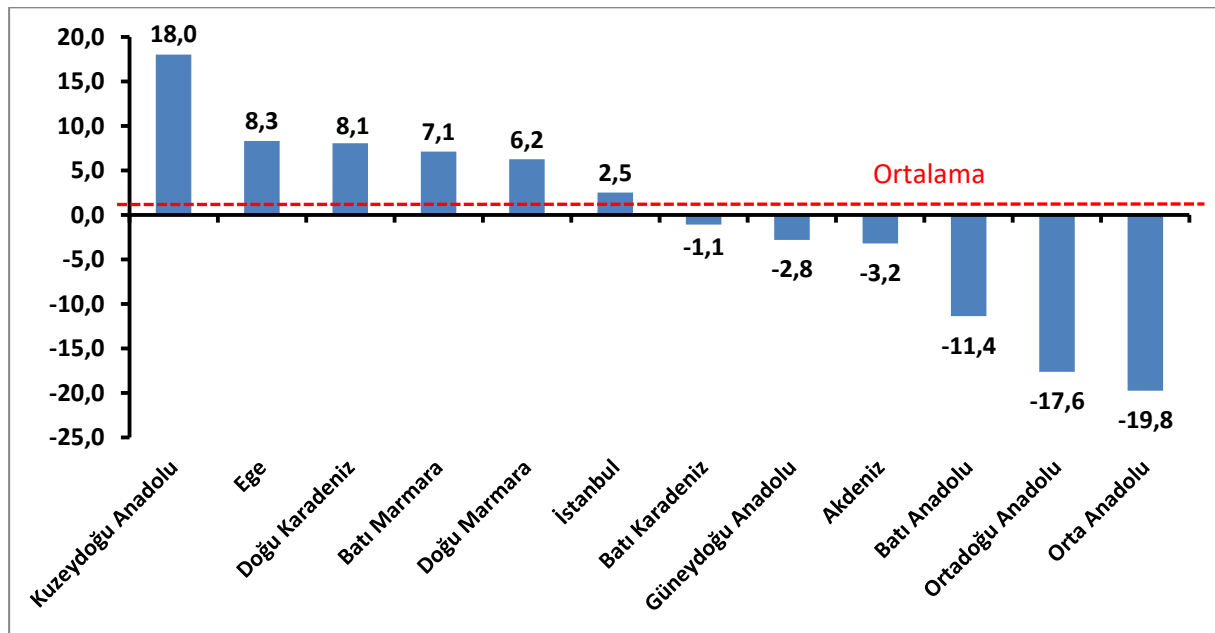
Şekil-4. Alt sektör bazında TEPE’nin Kasım 2021’de geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakende güveni en çok Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde arttı

Perakende güvenine bölgeler itibarıyla bakıldığında, Kasım 2021'de, geçen yılın aynı dönemine göre Kuzeydoğu Anadolu, Ege, Doğu Karadeniz ve Marmara bölgelerinde artış gerçekleşirken, Batı Karadeniz, Güneydoğu Anadolu, Akdeniz, Batı Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Orta Anadolu bölgelerinde ise azaldı. En fazla azalış -19,8 puan ile Orta Anadolu Bölgesi'nde yaşandı.

Şekil-5. Bölgeler bazında TEPE'nin Kasım 2021'de geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)*

* Akdeniz, Adana, Antalya, Mersin, Osmaniye; Batı Anadolu, Ankara, Konya; Batı Karadeniz, Kastamonu, Samsun, Tokat, Zonguldak; Batı Marmara, Balıkesir, Tekirdağ; Doğu Karadeniz, Ordu, Trabzon; Doğu Marmara, Bursa, Eskişehir, Kocaeli, Yalova; Ege, Denizli, İzmir, Kütahya, Muğla, Uşak; Güneydoğu Anadolu, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin; Kuzeydoğu Anadolu, Erzurum; Orta Anadolu, Kayseri, Niğde; Ortadoğu Anadolu, Malatya ve Van illerini kapsamaktadır.

Perakendede satış beklentisi azalırken, satış fiyatı beklentisi arttı

TEPE anketine soru bazında bakıldığında, Kasım 2021’de, “geçtiğimiz üç ayda işlerin gelişimi”, “mevcut stok düzeyi” ve “işlerin geçen yıla göre durumu” dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Kasım 2020’ye kıyasla olumsuz yönde değişirken, “önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi” arttı. Bir önceki aya kıyasla bakıldığında ise “mevcut stok düzeyi” dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Ekim 2021’e kıyasla olumsuz yönde değişirken, “önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi” arttı. Diğer bir ifadeyle, Kasım ayında, geleceğe yönelik satış, sipariş, istihdam ve mağaza sayısı dâhil olmak üzere tüm beklentiler gerek geçen yıla göre gerekse geçen aya kıyasla geriledi, fiyat artış beklentileri de önemli ölçüde güçlendi. Kasım ayı sonunda finansal piyasalarda yaşanan hareketlilik geleceğe yönelik beklentilerin olumsuz gelişiminde etkili oldu.

Tablo-4. TEPE soru bazında detaylı sonuçlar (puan)

Sorular	Endeks 11/2020	Endeks 10/2021	Endeks 11/2021	Bir önceki aya göre değişim 11/2021	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 11/2021
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	-48,9	-23,8	-35,3	-11,5	13,6
Mevcut stok düzeyiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? ²	10,8	17,8	27,1	9,3	16,3
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-6,4	-13,8	-20,7	-6,9	-14,3
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	2,1	-17,1	-22,9	-5,8	-25,0
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	4,4	-0,3	-1,7	-1,4	-6,1
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	37,2	54,0	65,6	11,6	28,4
İşleriniz geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-39,5	-13,5	-21,6	-8,1	17,9
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	10,6	3,7	3,1	-0,6	-7,5

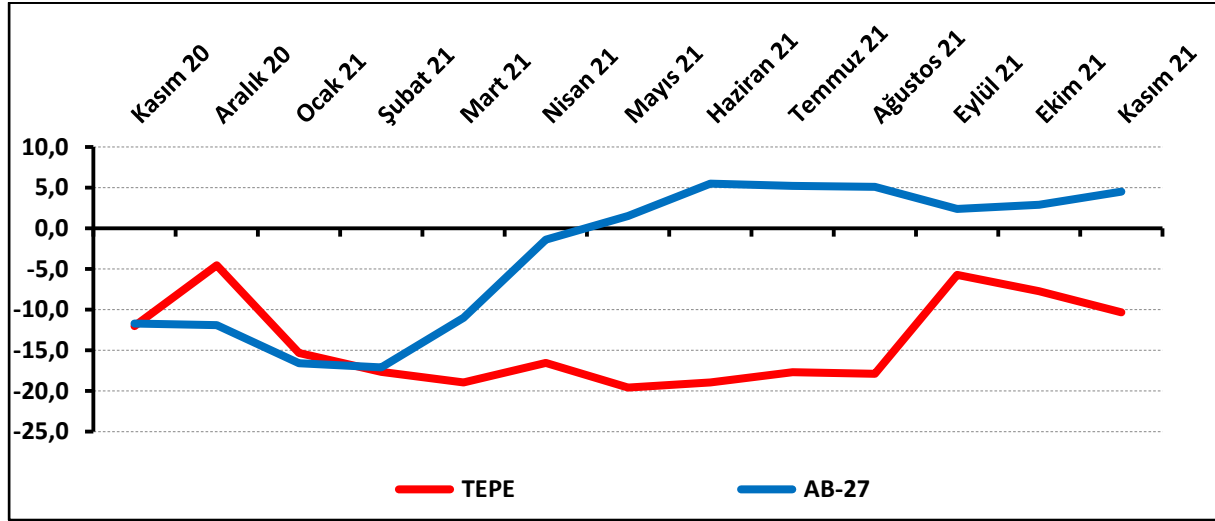
² Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Tablodaki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

AB'de perakende güveni geçen yıla ve geçen aya göre arttı

AB-27 Perakende Güven Endeksi, Kasım 2021'de bir önceki aya göre 1,6 puan, geçen yılın aynı dönemine göre 16,2 puan arttı ve 4,5 puan değerini aldı. AB-27'de perakende güveninde Eylül ayında gözlenen düşüş eğilimi yerini yükselişe bırakırken, TEPE Kasım ayında da düşüşünü sürdürdü.

Şekil-6. TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Kasım 2020 – Kasım 2021)

Tablo-5. AB-27

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-0,5	0,2	1,7	0,3	0,6	1,2	0,6	1,6	1,1	0,0	0,9	1,8
2020	1,2	1,3	-6,4	-29,1	-28,3	-18,4	-13,7	-9,2	-7,1	-5,6	-11,7	-11,9
2021	-16,6	-17,1	-11,0	-1,4	1,5	5,5	5,2	5,1	2,4	2,9	4,5	

Kasım 2021’de perakende güveninde Türkiye, AB-27 ve Euro Bölgesi’nin gerisinde kaldı

Türkiye ve AB-27 ülkelerinin Perakende Güven Endeksleri değerlendirildiğinde, Kasım ayında geçen yıla göre en fazla artış gösteren ülke Hırvatistan oldu. Avusturya ve İspanya’da da 30 puan üzerinde iyileşmeler gerçekleşti. Bölge ortalamalarındaki değişim AB-27’de 16,2 puana, Euro Bölgesi’nde ise 16,4 puana ulaştı. Bir önceki aya göre gelişmeler değerlendirildiğinde, en yüksek artış Slovenya ve Fransa’da yaşandı; bölge ortalamaları ise AB-27’de 1,6 puan, Euro Bölgesi’nde 1,8 puan oldu. Türkiye’nin AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının gerisinde kaldığı görüldü.

Tablo-6. AB-27 Ülkeleri** ve Türkiye’nin Perakende Güven Endeksi karşılaştırmaları (Kasım 2020 ve Ekim 2021’e göre)

Ülkeler	Kasım 2020’ye göre Perakende Güven Endeksi’ndeki Değişim (Puan)*	Ekim 2021’e göre Perakende Güven Endeksi’ndeki Değişim (Puan)
Hırvatistan	41,4	1,2
Avusturya	38,3	3,3
İspanya	36,5	-3,3
Macaristan	27,7	4,8
Slovakya	26,3	1,7
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	25,6	1,0
Yunanistan	24,0	-7,6
Polonya	22,4	0,3
İsveç	22,0	3,5
Malta	19,7	-2,3
İrlanda	19,4	-9,7
Slovenya	18,5	10,5
Euro Bölgesi-19	16,4	1,8
Karadağ	16,3	-0,1
AB-27	16,2	1,6
İtalya	14,9	1,9
Portekiz	14,8	1,2
Fransa	13,7	6,7
Finlandiya	13,0	0,0
Çek Cumhuriyeti	12,7	-1,1
Arnavutluk	12,7	-1,1
Almanya	11,6	1,7
Makedonya Cumhuriyeti	11,2	-0,1
Belçika	10,0	1,0
Litvanya	9,5	-1,8
Sırbistan	9,3	2,3
Estonya	9,0	-5,9
Bulgaristan	7,7	-5,9
Hollanda	5,8	1,5
Romanya	5,8	-1,0
Letonya	2,1	-2,0
Türkiye	1,7	-2,6
Danimarka	-6,4	1,2

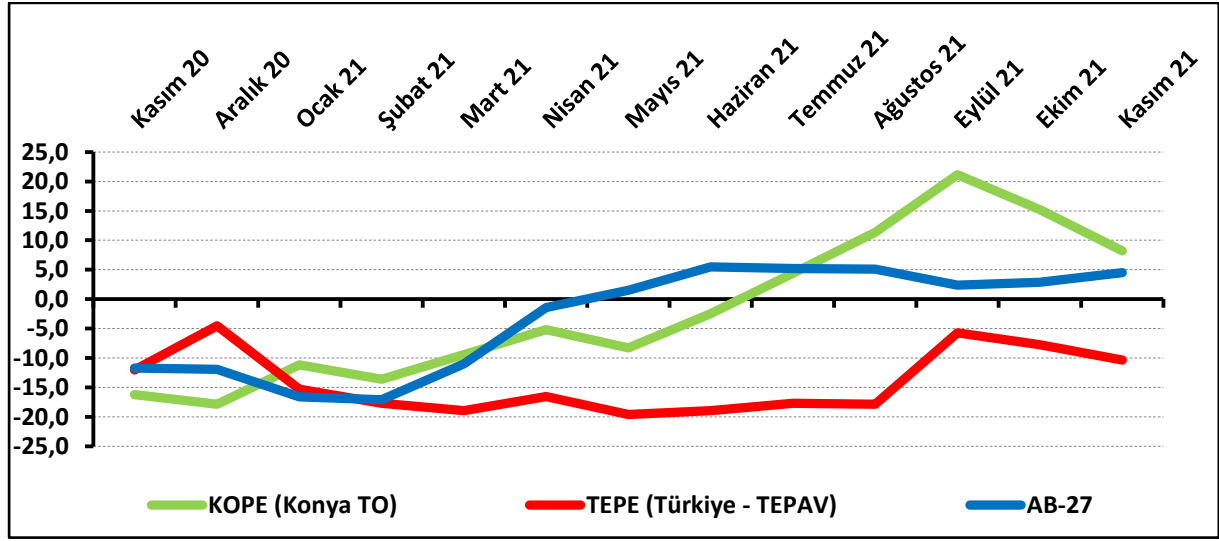
*Sıralama Kasım 2020 değişimine göre yapılmıştır.

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) iş birliğinde hazırlanan Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE), Kasım 2021'de geçen yılın aynı dönemine göre 24,4 puan artış, bir önceki aya göre ise 7,0 puan azalışla 8,2 puan değerini aldı. KOPE, Kasım ayında Türkiye genelinden ve AB-27'den daha iyi performans sergiledi.

Şekil-7. KOPE, TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Kasım 2020 – Kasım 2021)

Tablo-7. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-16,5	-17,9	-13,2	-14,5	-14,4	-8,0	-15,6	-10,1	-11,7	-16,2	-8,7	-6,9
2020	-4,8	-5,7	-22,0	-26,6	-8,9	-7,6	-2,6	-13,7	-13,8	-13,6	-16,2	-17,9
2021	-11,1	-13,6	-9,4	-5,2	-8,3	-2,5	4,4	11,4	21,1	15,2	8,2	